

Rodna analiza stavke Dotacije ostalim nevladinim organizacijama u Budžetu Opštine Valjevo za 2008. godinu¹

Izbor budžetske stavke

Na seminaru o rodno odgovornom budžetiranju polovinom septembra 2008. godine koji je održan u zgradi Opštine Valjevo, učesnici/e² su nakon kraće opšte analize situacije u opštini, pažnju usmerili na sledeće stavke budžeta za koje su mislili/e da bi trebalo da budu predmet rodne analize:

- nagrade zaposlenima
- socijalna zaštita
- finansiranje nevladinih organizacija
- zaštita životne sredine
- finansiranje sportskih klubova
- kulturne manifestacije
- razvoj zajednice
- stipendije za talente
- stručno usavršavanje
- primarna zdravstvena zaštita
- solidarna pomoć.

Nakon argumentacije za analizu pojedinih budžetskih stavki, učesnici/e su se glasanjem opredelili za rodnobudžetsku analizu finansiranja nevladinih organizacija, što je rezultat i dobrih obrazloženja prilikom kandidovanja segmenta koji bi mogao biti analiziran. Jedan od razloga navedenih u prilog analize stavke za nevladine organizacije jeste razvoj i povećana vidljivost NVO sektora, što je dovelo do, kako je to gore navedeno, otvaranje posebne budžetske linije za finansiranje različitih aktivnosti nevladinih organizacija. Osim toga, učesnice i učesnici seminara o rodno odgovornom budžetiranju opredelili su se za ovaj segment budžeta zbog toga što su prilikom analize situacije u opštini zaključili da o dotacijama organizacijama civilnog društva javnost nije dovoljno upoznata. Takođe, učesnike seminara (a skoro svi su, ili uključeni u proces planiranja budžeta ili njegovog donošenja) interesovalo je u kojoj meri grad finansijski podržava projekte ženskih nevladinih organizacija, kao i da li su projekti nevladinih organizacija koje se finansiraju iz gradskog budžeta rodno osetljivi, odnosno u kojoj meri opština daje prioritet onim organizacijama koje odražavaju interesovanja muškaraca, a u kojoj meri žena, ili organizacija koje pretežno okupljaju žene. Postavljeno je i pitanje da li se tokom procesa demokratizacije, budžetski proces i sam opštinski budžet demokartizovao, odnosno postao vidljiviji, te da li koristi od njega podjednako imaju žene i muškarci, odnosno devojčice i dečaci.

Učesnici seminara dogovorili su se da analiziraju konkretan konkurs za dodelu sredstava nevladinim organizacijama koji lokalna samouprava raspisuje svake godine. Tačnije, pažnja je usmerena na konkurs iz 2008. godine, prvenstveno zbog lakšeg dolaženja do podataka. Formiran je i tim za izradu ove studije slučaja, dogovorena metodologija prikupljanja podataka i utvrđeni rokovi za izradu studije.

¹ U vreme raspisivanja i dodele sredstava Valjevo je imalo status opštine

² spisak učesnica/ka dat je u prilogu

Prikupljanje podataka

Budući da tim nije mogao da prikupi sve potrebne podatke od nadležne službe u gradskoj upravi sastavljen je upitnik za nevladine organizacije koje su dobile budžetska sredstva na konkursu u 2008. godini. Upitnik se sastoji od sedam pitanja bitnih za rodnu analizu.³ Distribuiran je elektronskim putem (23. oktobra 2008. godine) nevladinim organizacijama čije kontakte je obezbedio Odbor za ljudska prava u Valjevu, a jednoj organizaciji upitnik je lično dostavljen, pošto nema elektronsku adresu. Popunjeni upitnici vraćeni su timu do 28. oktobra 2008. godine. Od organizacija od kojih su traženi podaci⁴, samo tri organizacije nisu odgovorile na pitanja iz upitnika. U analizi su predstavljeni podaci dobijeni obradom pomenutog upitnika, ali i podaci iz drugih izvora (konkurs za raspodelu budžetskih sredstava namenjenih podršci projektima nevladinih organizacija, odluka o raspodeli sredstava...). Prikupljeni podaci se odnose na:

- kriterijume konkursa
- sastav komisije koja je odlučivala o dodeli sredstava
- profil organizacija koje su dobile sredstva
- zastupljenost žena i muškaraca u organizaciji
- iznos sredstava po organizaciji
- ciljne grupe projekata
- dobiti ili koristi ciljnih grupa
- procenu rodne osetljivosti projekata od strane organizacije koja ih realizuje
- efekte projekata

Podaci su radi veće preglednosti predstavljeni tabelarno.

Budžetska stavka namenjena nevladinim organizacijama

Odluka o budžetu opštine Valjevo za 2008. godinu doneta je 31. 12. 2007. godine i objavljena u Službenom glasniku opštine Valjevo broj 22, godina XXVIII. Prema toj odluci ukupno planirani prihodi i primanja budžeta opštine iznose 1.600.000.000,00 dinara.

Nevladine organizacije pominju se u dvema stavkama Budžeta Opštine Valjevo za 2008. godinu. U razdelu 1, glava 702, funkcija 90, ekonomska klasifikacija 481 predviđeno je ukupno 6.216.000 dinara za sledeće organizacije:

Civilni invalidi rata	580.000
Donacije ostalim NVO	137.000
Društvo za cerebralnu paralizu	650.000
Invalidi rata	612.000
Naši snovi	450.000
OO Crveni krst	1.850.000
Organizacija gluvih	600.000
Organizacija slepih	637.000
Udruženje multipleks skleroze	700.000
Ukupno rashodi	6.216.000

U razdelu 2, glava 014, funkcija 850, ekonomska klasifikacija 481. za Dotacije ostalim nevladinim organizacijama budžet predviđa 1.600.000,00 dinara. Postavlja se pitanje šta predstavlja stavka Donacije ostalim nevladinim organizacijama u razdelu 1,

³ Upitnik je u Prilogu.

⁴ Podaci su traženi od svih 13 organizacija koje su po ovom konkursu dobile sredstva.

glava 702, funkcija 90, ekonomska klasifikacija 481, i kome je taj novac u stvari bio namenjen i kako je potrošen.

Izvršenje posmatrane budžetske stavke

U skladu sa Odlukom o budžetu Opštine Valjevo za 2008. godinu, predsednik Opštine raspisao je konkurs za raspodelu budžetskih sredstava namenjenih podršci projektima nevladinih organizacija krajem februara 2008. godine.⁵ Na osnovu tog konkursa, finansijska sredstva u ukupnom iznosu od 1.600.000,00 dinara, opredeljena su za projekte nevladinih organizacija (udruženja građana) koje imaju sledeće ciljeve:

1. Programi za decu i omladinu (angažovani, kreativni programi iz sfere vannastavnog obrazovanja, kulture, sporta...);
2. Afirmisanje ljudskih i manjinskih prava;
3. Afirmisanje demokratizacije lokalne sredine i razvoj građanskog društva;
4. Afirmisanje kulturoloških i turističkih posebnosti opštine;
5. Ekologija (zaštita životne sredine);
6. Socijalno-humanitarni rad (podrška socijalno ugroženim građanima, podrška starim osobama, invalidima i osobama sa posebnim potrebama...).

Opština Valjevo se opredelila da finansijski ne podržava:

- Pojedince (putovanja, studije, učešće na konferencijama i slične aktivnosti);
- Inicijative koje donose profit i projekte usmerene ka stvaranju prihoda;
- Čisto istraživačke projekte kod kojih nije jasno kakvu će direktnu korist od njih imati lokalna zajednica;
- Političke i stranačke organizacije, grupe i sekte, kao i njihove aktivnosti;
- Vladine organizacije ili institucije (uključujući škole, mesne zajednice i sl.);
- Organizacije koje zagovaraju netolerantnost i nasilje;
- Aktivnosti koje se odnose na propovedanje ili zagovaranje određene religije;
- Kupovinu medicinske opreme ili medicinske usluge;
- Humanitarnu pomoć i/ili kupovinu druge robe koja će se deliti korisnicima;
- Organizaciju i grupe koje nisu sa teritorije opštine Valjevo;
- Projekte koji se odnose samo na predavanje stručnjaka.

Odlukom nije ograničen broj primljenih i odobrenih projekata, osim obimom ukupnih predviđenih sredstava, a visina učešća Opštine u budžetu jednog projekta ne može preći 200.000,00 dinara. Takođe, jedna organizacija može u jednom ciklusu da konkuriše samo sa jednim projektnim predlogom, a u slučaju da nekoliko organizacija pošalje istu prijavu, sve prijave se automatski povlače iz konkursa. Pravo učešća na konkursu imale su nevladine organizacije (udruženja građana) sa sedištem na teritoriji opštine Valjevo, gde projekat mora biti i realizovan, do kraja budžetske godine, odnosno zaključno sa 30. novembrom, a izveštaj o sprovedenom projektu se dostavlja najkasnije do 15. decembra 2008. godine. Prijava na konkurs se podnosi Komisiji za društvene delatnosti, koja sastavlja predlog projekata koji će biti finansirani iz sredstava za dotacije nevladinim organizacijama.

Komisija koja odlučuje o dodeli sredstava sastoji se od pet članova/ica. Od tog broja četiri člana su muškarci, a samo jedan član je žena.

⁵ Tekst konkursa kao i aplikacija za NVO su dati u prilogu

Na konkursu je učestvovalo 29 nevladinih organizacija, a sredstva je dobilo njih 13: Paradox group, Etno udruženje „Sveti Georgije“, Anđeli čuvari, Korak u razvoju, Udruženje domaćina, KUD „Izvor“, Foto-kino klub, Grupa za emancipaciju žena „Hora“, Ars nova, Naši snovi, Društvo istraživača „Vladimir Mandić Manda“, Istraživačka stanica Petnica, Centar za modernu edukaciju.

Delatnost organizacija koje su dobile sredstva iz opštinskog budžeta je raznovrsna: kulturna, umetnička, obrazovna, naučno-istraživačka, emancipatorska... Od devet organizacija koje su odgovorile na ovo pitanje, većina (njih pet) svoju delatnost usmerava prema deci i mladima. Među organizacijama je samo jedna koja se bavi promocijom rodne ravnopravnosti u svim sferama društva (Tabela 4).

Tabela 4. Profil organizacija koje su dobile sredstva

Ime organizacije	Delatnost organizacije
Paradox group	produkcija kratkih igranih i dokumentarnih filmova, obrazovnih radio i tv emisija, pozorišnih predstava, organizovanje kulturnih i sportskih manifestacija, kreativnih radionica, dizajn, predavanja, tribine i seminari
Etno udruženje „Sveti Georgije“	očuvanje tradicije i folklora, muzičko scenski programi za decu do 12 godina
Anđeli čuvari	nisu dostavili podatke
Korak u razvoju	aktivnosti namenjene deci i mladima, kreativan rad, pomoć deci u učenju, rad sa decom koja imaju probleme u razvoju i sa decom i mladima iz marginalizovanih grupa, savetodavni rad sa roditeljima
Udruženje domaćina	nisu dostavili podatke
KUD „Izvor“	animacija dece i omladine u kulturnim i umetničkim aktivnostima
Foto-kino klub	nisu dostavili podatke
Grupa za emancipaciju žena „Hora“	osnaživanje i podrška ženama, promocija principa rodne ravnopravnosti u svim sferama društva, povećanje broja žena u društvenom i političkom životu, promovisanje ženskih političkih prava, ekonomsko osnaživanje žena, podsticanje samoorganizovanja žena i mladih, smanjenje nasilja prema ženama i deci, promovisanje značaja reproduktivnog zdravlja
Ars nova	promocija vrednosti Valjeva i valjevskog kraja
Naši snovi	pomoć deci sa posebnim potrebama i pružanje pomoći deci i mladima sa smetnjama u razvoju, njihovim roditeljima i porodicama radi podizanja nivoa njihove uključenosti u društveni život
Društvo istraživača „Vladimir Mandić Manda“	okuplja mlade koji žele da usavršavaju sebe i okolinu, primenjuju stečena znanja boravkom u prirodi i delovanjem u društvu, bavljenje naučno- istraživačkim radom i kreativno korišćenje slobodnog vremena
Istraživačka stanica Petnica	nisu dostavili podatke
Centar za modernu edukaciju	emancipacija svih slojeva stanovništva, podizanje kulturno-obrazovnog nivoa stanovništava u približavanje nivou obrazovanja, kulture, znanja i veština razvijenih zemalja, demokratizacija društva kroz edukaciju stanovništva o: ljudskim pravima, unapređenju razumevanja, međusobnog poznavanja i saradnje ljudi

*Tabela 5. Zastupljenost žena i muškaraca u rukovodstvu organizacije i među članstvom.*⁶

Ime organizacije	Rukovodstvo		Članstvo	
	Žene	Muškarci	Žene	Muškarci
Paradox group	40%	60%	38.6%	61.4%

⁶ U tabelama su citirani odgovori koje su same organizacije dale prilikom popunjavanja upitnika

Etno udruženje „Sveti Georgije“	Žene su neznatno zastupljenije od muškaraca, a kod dece je ravnopravan odnos devojčica i dečaka			
Anđeli čuvari	nisu dostavili podatke			
Korak u razvoju	80%	20%	70%	30%
Udruženje domaćina	nisu dostavili podatke			
KUD „Izvor“	40%	60%	60%	40%
Foto-kino klub	nisu dostavili podatke			
HORA Grupa za emancipaciju žena	100%	0%	97.06%	2.94%
Ars nova	Veća je zastupljenost muškaraca			
Naši snovi	60%	40%	40%	60%
Društvo istraživača Vladimir Mandić „Manda“	45%	55%	45%	55%
Istraživačka stanica Petnica	Pripadnice ženskog roda su zastupljene u svim organizacionim celinama ISP (Savet ISP, Upravni odbor ISP, Kolegijum rukovodilaca programa ISP)			
Centar za modernu edukaciju	80%	20%		

Sedam organizacija dobilo je po 150.000, a šest po 90.000 dinara iz opštinskog budžeta (Tabela 6). Nije jasno prema kom kriterijumu su pojedine organizacije dobile veći iznos sredstava, a druge manji iznos novca iz budžeta. Treba još napomenuti da su organizacije uglavnom dobile manji iznos od onoga koji su projektom tražile, te da im prilikom dodele tog manjeg iznosa od traženog, nije naglašeno za koje aktivnosti sredstva treba utrošiti, tako da je ostavljeno samim organizacijama da samostalno odaberu aktivnosti koje će finansirati dobijenim sredstavima. Naime, radi se o tome da donator – u konkretnom slučaju Opština Valjevo, do dana podnošenja izveštaja neće znati za šta su utrošena sredstva dodeljena nevladinim organizacijama.

Tabela 6. Iznos sredstava po projektima ⁷

Ime organizacije	Naziv projekta	Koliko sredstava
Paradox group	Pozorišna radionica „Dečiji kabare“	150.000
Etno udruženje „Sveti Georgije“	Ja sam dete sa ove planete	150.000
Anđeli čuvari	10 koraka za bezbednije detinjstvo	150.000
Korak u razvoju	Arhivi sećanja	150.000
Udruženje domaćina,	Promocija seoskog turizma valjevskog kraja	150.000
KUD „Izvor“	Kompletiranje narodne nošnje za folklornu sekciju	150.000
Foto-kino klub	Popularizacija fotografske ideje u umetnosti	150.000
Grupa za emancipaciju žena „Hora“	Nasilje u porodici, institucionalna zaštita i SOS telefon	90.000
Ars nova	Obrati pažnju na reciklažu	90.000
Naši snovi	Edukacija za rad u inkluzivnim grupama	90.000
Društvo istraživača „Vladimir Mandić Manda“	Čovek i zmija	90.000
Istraživačka stanica Petnica	Unapređenje znanja učenika osnovnih škola sa teritorije Valjeva	90.000
Centar za modernu edukaciju	Osmeh posle gubitka	90.000

⁷ U tabelama su citirani odgovori koje su same organizacije dale prilikom popunjavanja upitnika

Na osnovu dobijenih odgovora u anketi, nevladine organizacije se prilikom planiranja projekata uglavnom ne bave analizom uticaja na žene i muškarce. To, koliko će konkretan projekat doprineti ženama, ili muškarcima, tačnije koliko će doprineti osnaživanju žena/devojčica, a koliko muškaraca/dečaka, nije od značaja za njih, niti postoji svest u organizacijama civilnog društva o tom pitanju. Nevladine organizacije ne uzimaju u obzir činjenicu da žene i muškarci vode različite živote budući da društvo ima različita očekivanja od njih, niti su svesne nejednakosti i potreba koje iz nejednakosti proizilaze. Najčešće se ciljne grupe određuju kao - deca i mladi određenog uzrasta, te kao - građanstvo. Samo dve organizacije koje su dobile budžetska sredstva precizno određuju ciljnu grupu kada je u pitanju pol i njihovi projekti nešto više osnažuju žene/devojčice, nego muškarce/dečake (Tabela 7).

Tabela 7. Korisnici projekata (ciljne grupe)⁸

Ime organizacije	Naziv projekta	Korisnici projekta – ciljne grupe
Paradox group	Pozorišna radionica „Dečiji kabare“	učenici osnovnih škola u Valjevu
Etno udruženje „Sveti Georgije	Ja sam dete sa ove planete	deca od 4 do 12 godina
Anđeli čuvari	10 koraka za bezbednije detinjstvo	nisu dostavili podatke
Korak u razvoju	Arhivi sećanja	predstavnici škola, nevladinih organizacija, građani
Udruženje domaćina	Promocija seoskog turizma valjevskog kraja	nisu dostavili podatke
KUD „Izvor“	Kompletiranje narodne nošnje za folklornu sekciju	deca i omladina, posebno iz mesnih zajednica Gorić, Jasenica, Novo Naselje, Beleg, Popučke...
Foto-kino klub	Popularizacija fotografske ideje u umetnosti	nisu dostavili podatke
Grupa za emancipaciju žena „Hora“	Nasilje u porodici, institucionalna zaštita i SOS telefon	direktni korisnici – ukupno 65 osoba, 40 žena i 15 muškaraca žene i deca žrtve nasilja radnici Centra za socijalni rad, policije, stručnih službi u školama, sudstva, tužilaštva, organa za prekršaje, medicinskog centra
Ars nova	Obrati pažnju na reciklažu	građani, bez obzira na pol, deca u vrtićima bez obzira da li su dečaci ili devojčice
Naši snovi	Edukacija za rad u inkluzivnim grupama	profesionalci u radu sa decom: vaspitači, učitelji, volonteri, roditelji, deca i mladi sa i bez smetnji u razvoju
Društvo istraživača „Vladimir Mandić Manda“	Čovek i zmija	srednjoškolci i osnovci kroz edukaciju na terenu i starija populacija, šira javnost kroz tribine i nastupe u medijima
Istraživačka stanica Petnica	Unapređenje znanja učenika osnovnih škola sa teritorije Valjeva	U programima ISP 48% učesnika su pripadnici muškog pola, a 52% su pripadnice ženskog pola.
Centar za modernu edukaciju	Osmeh posle gubitka	deca predškolskog i školskog uzrasta

Najčešća dobit za ciljne grupe od realizacije projekata je sticanje određenih znanja, odnosno informisanje i edukacija (Tabela 8).

⁸ U tabelama su citirani odgovori koje su same organizacije dale prilikom popunjavanja upitnika

Tabela 8. Dobiti za ciljne grupe od realizacije projekata⁹

Organizacija	Naziv projekta	Šta realizacijom projekta dobijaju ciljne grupe
Paradox group	Pozorišna radionica „Dečiji kabare“	Tokom specifične radionice deca se podstiču da kreativno stvaraju u oblasti glume, video radova, likovnih radova, muzike, pozorišta, TV-a i filma.
Etno udruženje „Sveti Georgije“	Ja sam dete sa ove planete	Upoznajemo decu na njima prihvatljiv način, sa važnošću ekologije, zdravlja, higijene, tolerancije...
Anđeli čuvari	10 koraka za bezbednije detinjstvo	nisu dostavili podatke
Korak u razvoju	Arhivi sećanja	Dobijaju publikaciju Kultura i tradicija Roma u Opštini Valjevo, informacije; realizatori koji su prikupili materijal i učestvovali u izradi priručnika dobijaju honorare.
Udruženje domaćina	Promocija seoskog turizma valjevskog kraja	Nisu dostavili podatke
KUD „Izvor“	Kompletiranje narodne nošnje za folklornu sekciju	Dobija se adekvatan prostor za afirmaciju dece i njihovu kulturnu emancipaciju.
Foto-kino klub	Popularizacija fotografske ideje u umetnosti	Nisu dostavili podatke.
Grupa za emancipaciju žena „Hora“	Nasilje u porodici, institucionalna zaštita i SOS telefon	Žene i deca žrtve nasilja dobijaju psihološku i pravnu pomoć, potrebne informacije, podršku za izgrađivanje samopouzdanja i samopoštovanja. Radnici/e Centra za socijalni rad, MUP-a, stručnih službi u školama, sudstva, tužilaštva, organa za prekršaj, medicinskog centra dobijaju edukaciju i saznanje o potrebi povezivanja institucija radi usklađenog delovanja i njihovog aktivnog uključivanja u problem muškog nasilja nad ženama i decom, kao i značaja i neophodnosti izgradnje zajedničkih timova za borbu protiv nasilja
Ars nova	Obrati pažnju na reciklažu	Informacije o pojmovima
Naši snovi	Edukacija za rad u inkluzivnim grupama	Prvenstveno obuka, urađena po savremenim metodama, a namenjena je podjednako roditeljima i stručnjacima. Deca sa ili bez smetnji u razvoju su kroz zajedničke aktivnosti imala mogućnost da razvijaju solidarnost, toleranciju i uče da lakše prihvataju različitost.
D.I. „Vladimir Mandić Manda“	Čovek i zmija	Mladi dobijaju informacije i obučavaju se kako da se ponašaju u kontaktu sa zmijama, dok šira populacija dobija informacije kako da se odnose prema zmijama i kako da reaguju u slučaju susreta i eventualnog ujeda.
Istraživačka stanica Petnica	Unapređenje znanja učenika osnovnih škola sa teritorije Valjeva	Unapređenje i produbljanje znanja i veštine i osposobljavanje učenika/ca da stečena znanja primene pri rešavanju eksperimentalnih zadataka.
Centar za modernu edukaciju	Osmeh posle gubitka	Edukaciju.

Na pitanje koje se odnosi na rodnu osetljivost projekta, većina organizacija (njih šest) je odgovorila da je njihov projekat rodno neosetljiv, jedna nije razumela pitanje, a tri organizacije su odgovorile da je njihov projekat rodno osetljiv (Tabela 9).

Organizacije koje pozitivno odgovaraju na ovo pitanje u argumentaciji navode da su u realizaciji podjednako angažovali pripadnike/ce različitog pola, da krajnji produkt projekta na ravnopravan način predstavlja pripadnike/ce različitog pola, te da se bave rodним pitanjima (kao što je, na primer, nasilje nad ženama).

⁹ U tabelama su citirani odgovori koje su same organizacije dale prilikom popunjavanja upitnika

Tabela 9. Rodna osetljivost projekta prema mišljenju organizacija koje su ih palnirale i sprovele¹⁰

Ime organizacije	Naziv projekta	Da li mislite da je vaš projekat rodno osetljiv?
Paradox group	Pozorišna radionica Dečiji kabare	Ne.
Etno udruženje „Sveti Georgije	Ja sam dete sa ove planete	Ne.
Anđeli čuvari	10 koraka za bezbednije detinjstvo	Nisu dostavili podatke.
Korak u razvoju	Arhivi sećanja	Da. Publikacijom smo obuhvatili život i rad romske nacionalne manjine, uzimajući u obzir sve aspekte tradicije, kulture i bavljenje određenim poslovima i zanatima, kako pripadnika, tako i pripadnica ove nacionalne manjine u prošlosti. U realizaciji projekta angažovali smo mlade oba pola na prikupljanju podataka, koji su na teren odlazili u paru.
Udruženje domaćina	Promocija seoskog turizma valjevskog kraja	Nisu dostavili podatke.
KUD „Izvor“	Kompletiranje narodne nošnje za folklornu sekciju	Pitanje im je nejasno.
Foto-kino klub	Popularizacija fotografske ideje u umetnosti	Nisu dostavili podatke.
Grupa za emancipaciju žena „Hora“	Nasilje u porodici, institucionalna zaštita i SOS telefon	Da, jer se aktivno bavi rodним problemima u društvu – nasiljem u porodici koje je u 98% slučajeva nasilje nad ženama
Ars nova	Obrati pažnju na reciklažu	Ne.
Naši snovi	Edukacija za rad u inkluzivnim grupama	Da, s obzirom da su kroz dve ciljne grupe (roditelje i stručnjake) bile obuhvaćene isključivo žene iskazana je netendenciono rodna osetljivost.
D.I. „Vladimir Mandić Manda“	Čovek i zmija	Ne.
Istraživačka stanica Petnica	Unapređenje znanja učenika osnovnih škola sa teritorije Valjeva	Ne.
Centar za modernu edukaciju	Osmeh posle gubitka	Nije rodno osetljiv, ali nije ni rodno diskriminišući (jednako su zastupljene i devojčice i dečaci).

Tek neznatan broj organizacija razvrstava efekte svojih projekata prema uticaju koji imaju na žene/devojčice i muškarce/dečake (Tabela 10).

Tabela 10. Uticaj efekata projekata na žene/devojčice i muškarce/dečake¹¹

Ime organizacije	Naziv projekta	Kako očekivani rezultati projekta utiču na žene/devojčice i muškarce/dečake?
------------------	----------------	--

¹⁰ U tabelama su citirani odgovori koje su same organizacije dale prilikom popunjavanja upitnika

¹¹ U tabelama su citirani odgovori koje su same organizacije dale prilikom popunjavanja upitnika

Ime organizacije	Naziv projekta	Kako očekivani rezultati projekta utiču na žene/devojčice i muškarce/dečake?
Paradox group	Pozorišna radionica Dečiji kabare	Kod devojčica i dečaka otkrivaju se talenti i sklonosti ka pojedinim umetničkim oblastima, a zatim se kroz stručan rad oni i razvijaju. Dečaci se tako afirmišu i ohrabruju kroz javne nastupe finalnog kabarea.
Etno udruženje „Sveti Georgije	Ja sam dete sa ove planete	I devojčice i dečaci učestvuju u ovom programu kao izvođači i kao gledaoci i reaguju podjednako na svaku od tema koje obrađujemo.
Anđeli čuvari	10 koraka za bezbednije detinjstvo	Nisu dostavili podatke.
Korak u razvoju	Arhivi sećanja	Rezultati projekta će uticati na sve građane opštine Valjevo u smislu informisanja i uvažavanja različitosti kako bi se otklonile predrasude i smanjila diskriminacija.
Udruženje domaćina	Promocija seoskog turizma valjevskog kraja	Nisu dostavili podatke.
KUD „Izvor“	Kompletiranje narodne nošnje za folklornu sekciju	Projekat u svojoj suštini ne pravi razlike među polovima, već ih integriše u celinu, dajući podjednaku šansu svoj zainteresovanoj deci da iskažu svoje umetničke sklonosti.
Foto-kino klub	Popularizacija fotografske ideje u umetnosti	Nisu dostavili podatke.
Grupa za emancipaciju žena „Hora“, Valjevo	Nasilje u porodici, institucionalna zaštita i SOS telefon	Žene se osećaju sigurnije, mogu na jednom mestu da dobiju sve informacije koje se tiču njihove pravne zaštite. Javnost je zainteresovanija za problem nasilja u porodici. Muškarci se aktivno uključuju u borbu protiv nasilja nad ženama, čime se ruše predrasude i stereotipi da su „svi isti“ i da su svi nasilnici.
Ars nova	Obrati pažnju na reciklažu	Ciljna grupa stiče osnovna znanja o reciklaži, o otpadu, o deponiji, razvrstavanju otpada.
Naši snovi	Edukacija za rad u inkluzivnim grupama	Kod roditelja i vaspitača uključenih u edukaciju i ostale aktivnosti iskazana je veća motivisanost za rad, osetljivost za pitanja inkluzije i podizanje stručnih kompetencija. Dečaci i mladi sa smetnjama u razvoju od kojih je 80% muškaraca/ dečaka, usvojilo je određene životne navike, poboljšalo komunikaciju i razvilo postojeće, a zanemarene potencijale.
Društvo istraživača „Vladimir Mandić Manda“	Čovek i zmija	Podjednako utiče i na žene/devojčice i na muškarce/dečake, pruža mogućnost da se edukuju i upoznaju ovu grupu životinja.
Istraživačka stanica Petnica	Unapređenje znanja učenika osnovnih škola sa teritorije Valjeva	Rodna pripadnost je indiferentna u odnosu na postignute i očekivane rezultate.
Centar za modernu edukaciju	Osmeh posle gubitka	Ravnomerno, tj. isti su rezultati i na devojčice i na dečake.

Zaključci

U Budžetu Opštine Valjevo izdvojena su sredstva za podršku projektima nevladinih organizacija. Među tim projektima veoma su retki oni koji doprinose poboljšanju položaja žena/devojčica u Valjevu. I kada su rodno osetljivi ili uključuju rodnu komponentu, projekti se odnose samo na primarne potrebe žena/devojčica (na primer, borba protiv nasilja nad ženama), što je svakako neophodno, ali ne doprinosi promeni rodni odnosa u zajednici i postizanju jednakosti žena i muškaraca. Opština Valjevo, kao i pojedine nevladine organizacije nisu dovoljno upoznate sa konceptom rodne ravnopravnosti i značajem uključivanja rodne perspektive u projekte.

Takođe, treba napomenuti da se tim za izradu studije slučaja tokom rada susreo sa mnogobrojnim teškoćama, a najteže su one koje se odnose na dolaženje do podataka, zbog nesremnosti opštinskih službi i pojedinih organizacija da ih stave na uvid zainteresovanima, kao i zbog nedostatka podataka, odnosno nedostatka podataka razvrstanih prema polu.

Osim toga, primećeno je da u opštini Valjevo kriterijumi za dodelu novca iz budžeta za delatnost nevladinih organizacijama (udruženja građana) ne uključuju rodnu komponentu, kao i da su oni opšti, bez prioriteta, sudeći prema tome da je polovina organizacija dobila više novca u odnosu na drugu polovinu organizacija kojima je odobrena donacija, bez obrazloženja zbog čega je to tako.

Preporuke

Preporuke lokalnoj upravi

1. Proces planiranja, donošenja, odlučivanja i raspodele budžeta učiniti vidljivijim i omogućiti učešće javnosti;
2. Organizovati javne rasprave u kojima građani i građanke biti upoznati sa predlogom budžeta, planiranim prihodima i rashodima, kao i procedurama koje su predviđene za korišćenje budžetskih sredstava;
3. Edukacija zaposlenih u javnoj upravi o rodno senzitivnom budžetu i drugim rodnim pitanjima;
4. Prilikom postavljanja kriterijuma i izbora projekata koje iz budžeta podržava opština, među kriterijume uvrstiti i rodnu ravnopravnost;
5. Raspisati, najmanje jednom godišnje, konkurse na kojima bi se posebno podržali projekti koji utiču na poboljšanje položaja žena/devojčica;
6. Unaprediti poslovanje u oblasti prikupljanja i objavljivanja statističkih podataka tako da oni budu razvrstani po polu;
7. Transparentniji i dosledniji monitoring i evaluacija projekata koji su podržani iz opštinskog budžeta;
8. Obezbediti da lista odobrenih projekata iz budžeta opštine bude dostupna na internet prezentaciji opštine, zajedno sa rezultatima koje su projekti ostvarili;
9. Obezbediti javnost u radu Komisije za dodelu sredstava iz budžeta nevladinim organizacijama.

Preporuke nevladinim organizacijama i medijima

1. Edukacija nevladinih organizacija o rodno osetljivom budžetu i drugim rodnim pitanjima;
2. Nvladine organizacije i lokalni mediji treba da podižu znanje i svest građana i građanki o potrebi da se proces donošenja, odlučivanja i trošenja sredstava iz budžeta učini javnim.

Tim koji je realizovao studiju slučaja

Srđan Radović, odbornik SO Valjevo, Ana Marković, regionalna koordinatorka kancelarije za mlade, Kolubarski okrug, Jelena Stefanović, Pavle Karlečik i Nataša Perišić Pavlović, trenerice i trener.